List 11. **NOVICE** Tečaj LVII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 17. marcija 1899.

Politiški oddelek.

Gordiški vozel.

Gore krožijo neprestano, ne rode pa ničesar druzega nego — miši. Taka miš je tudi najnovejši projekt, kateri je zasnovalo Thunovo ministerstvo v namen, da reši jezikovno vprašanje na Češkem.

Ta projekt obseza jasno in izrečno zanikanje češkega načelnega stališča in popolno priznanje nemškega stališča, a vzlic temu ni našlo milosti pri Nemcih. Ti so ponudeno jim spravo kratko malo odklonili, dasi so v bistvu z vladnimi ponudbami popolnoma zadovoljni. Nemci so kategorično izjavili, da od sedanje vlade sploh nič dobrega ne pričakujejo, in da s sedanjo vlado sploh ne sklenejo primirja, nego da zahtevajo popolno premembo sistema, kar pač pomeni toliko, da hočejo, naj se njim izroči državno krmilo.

Zaman je šel grof Thun v Kanoso. Milosti ni našel pri Nemcih, in vsled tega se lahko že sedaj reče, da je popolnoma vse jedno, ali uveljavi grof Thun svoj načrt, ali pa ga vrže v koš. Nemci niso tako neumni, da bi opustili boj, ko vender vidijo, da se jih merodajni krogi boje, da jim žele ustreči in da se sploh čedalje bolj približujejo nemškemu stališču.

Slovani bi sami sebe slepili, ako bi verjeli, da so jim takoimenovani odločilni krogi količkaj naklonjeni. Nasprotno. „Naklonjeni“ so nam samo takrat, kadar nas potrebujejo, kakor na primer v zadnjih dveh letih. V ostalem pa se krčevito drže stare tradicije avstrijske politike in so jedini v tem, da mora biti Avstrija nemška država, da je nemški narod poklican, biti v tej državi gospodar, slovanski narodi pa, da mu morajo tlačaniti.

Te ideje se drže zlasti dvorni krogi z vso vztrajnostjo, in da se je drži tudi Thunovo ministerstvo, to pričajo razne njegove odredbe, in to svedoči tudi najnovejši njegov spravni projekt. In vender bi bil čas, spoznati, da se s takimi sredstveci ne reši avstrijski problem.

Boj, kateri se bije v naši državi, že davno ni več boj za obsežnost češkega uradovanja v češkem kraljestvu. Boj gre za to, kdo bode gospodar v državi, ali celokupnost avstrijskih narodov, torej združitev narodov na podlagi ravnopravnosti in jednakovrednosti, ali nemški narod sam. Ta boj se ne dožene s palijativnimi sredstvi, s takimi spravicami, kakor jo zopet sedaj kuje naš ministerski predsednik grof Thun, zakaj v tem boju je vsak kompromis nemogoč. V tem boju ne pride do sprave. Morda se iz katerih koli vzrokov sklene kako kratkotrajno primirje, ali nasprotstvom s tem ne bo konec. Konec bojem in nasprotstvom bo še le tedaj, kadar bo jeden bojevnikov ležal premagan v pesku, poprej ne.

Nam se zdi, da je Thunovo ministerstvo v tem boju samo epizoda. Boj je bil poprej in boj bo trajal tudi še poslej, ko o Thunovi in Kaizlovi vladi že davno ne bo sledu, trajal bo toliko časa, da se dožene z zmago jednega bojevnika.

To je naše prepričanje, in zato gledamo s precej hladnim zanimanjem na spravne poskuse grofa Thuna, dobro vedoč, da s temi nedolžnimi kapljicami ne reši avstrijskega problema. Ta problem je pravi pravcati gordiški vozel, ki se ne da razvozlati. Poskušali so to že razni spretni in nespretni prstje, a zaman. Ta vozel se ne bo razvezal, ampak se mora presekati z mečem.

Ako odločilni krogi tega ne uvidijo in se ne odločijo, dokler je čas, potem jim ni pomagati. Avstrijski problem se reši samo z mečem in nič drugače; če tega gordiškega vozla ne preseka habsburški meč, na kar silimo slovanski narodi, potem ga preseka hohenzollernski.

Politični pregled.

Deželni zbori. — Dne 14. t. m. so se sešli deželni zbori. Vsa pozornost je seveda osvedotočena na češki deželni zbor. Nemci so začeli abstinenco. Ne da bi imeli kak količkaj

tehtni vzrok, so sklenili, da ne pojdejo v dež. zbor. Tem povodom je prišlo do razpora mej Čehi in mej vlado. Dosedanji namestnik dež. maršala dr. Werunsky je namreč odstopil. Vlada je prisiljena, imenovati na njegovo mesto Čeha. Češki klub zahteva, naj vlada imenuje praškega župana dr. Podlipnega, toda vlada tega neče storiti, ker Podlipnega Nemci ne marajo. Imenovati hoče posl. Wohanka, a če ne sprejme, necega Čeha dr. Zaska, kateri ne pripada nobenemu klubu. — V šlezijskem deželnem zboru so Nemci takoj v prvi seji sprejeli oster protest proti jezikovnim naredbam, katere je vlada izdala za Šlezijo.

Položaj. — Slovanski listi soglašajo, da je politični položaj nakrat postal jako kritičen. „Národni Listi“ trde, da je grof Thun dobil od cesarja ultimatum: ali naj Nemce pomiri, ali naj odstopi. Kakor vse kaže, bodemo že prav v kratkem imeli priliko spoznati, katera teh eventuvalnosti se izpolni.

Thunov načrt. — Ministerski predsednik grof Thun je storil nov poskus, da zadovolji Nemce. Sestavil je nov načrt jezikovnega zakona. S tem načrtom se razdeli češka na tri skupine: v samočeške, samonemške in jezikovno mešane okraje. Čehi niso zadovoljni, a Nemci odklanjajo to ponudbo, dasi je grof Thun s tem načrtom pripravljen izpolniti to isto, kar oni sami zahtevajo. Vlada hoče svoj načrt uveljaviti s § 14. in po zasedanju dež. zborov sklicati državni zbor, da ga odobri. Thun je bil te dni osebno v Pragi, in je Nemcem in Čehom prigovarjal, naj se udajo, a brez vspeha.

Ogerska. — V ogerskem državnem zboru vlada mir. Zbornica je novemu ministerstvu brez vseh težav dovolila budgetni provizorij in zakon o rekrutih,

Italija in Kitajska — Po vzgledu Rusije, Angleške, Francije in Nemčije je tudi Italija zahtevala od Kitajske, naj jej odstopi jeden pristan, kar pa je Kitajska dvakrat zapoved odločno odklonila, tako da utegne mej njo in Italijo priti do konflikta.

Narodno politične zahteve nemške opozicije. — Dunajski liberalni listi vedo poročati, da so poročila o narodno-političnih nemških strank za posamne kronovine po večini že izgotovljena. Referat za Češko in Moravsko je osrednji komisiji že predložen, baron Schwegel je že tudi dovršil svoje poročilo o neznosnih krivicah, ki se gode Nemcem na slovenski zemlji, končno so tudi Tirolci ter Nemci v Šleziji že sestavili glavne točke svojih zahtev. Neizgotovljeni sta le še poročili o koroških in štajerskih razmerah. najbrže radi tega, ker preti v teh dveh kronovinah nemštvu največja nevarnost. Vendar upa osrednji odbor, da bode že v kratkem pripravljeno vse gradivo, tako da se bodo prve dni aprila sešli lahko vsi zaupniki nemških opozicijonalnih strank na Dunaju ter na podlagi posamnih poročil sostavili glavno spomenico na vlado, katera spomenica bo veljala ob jednem tudi za program zjedinjene opozicije.

Nova pomnožitev velikonemške in francoske armade. — Zvezna komisija velikonemškega drž zbora je sprejela predlog centruma, da se pomnoži stalna vojska v miru do leta 1903, tako da bode štela 495.000 mož, kavalerija bo imela 465 eskadron. — V francoski zbornici se vrši sedaj generalna debata o vojnem proračunu. Vojni budget je dosegel velikansko višino 875 milijonov frankov, a se bodo ti izdatki še povišali. Vojni minister je naznanil, da dobi vojska nove puške.

Srbija pomnoži svojo vojsko. — Za velevlastmi je prišla sedaj še Srbija, ki pomnoži število svojih vojaških polkov ter izvrši nekaj potrebnih reform. Kralj Aleksander je odredil, da se število bataljonov vsakega pešpolka za dva pomnoži, tako da bo imel odslej vsak pešpolk štiri bataljone. Gardni pešpolki se spremene v navadne polke. Bataljoni dobe odslej tekoče številke od 1 — 60 ter se bodo imenovali s svojo številko in ne več z imenom posestnika. Tudi več personalnih sprememb se je izvršilo.

Afera Šadovsky — Milan. Ruski poslanik v Belemgradu je zapustil svoje mesto, ker ni bil povabljen na galadinè na srbskem dvoru. Poroča se, da je vzrok vsej aferi razkralj Milan, katerega je Šadovsky po naročilu ruske vlade do cela ignoriral. Razkralj Milan ima kot vrhovni poveljnik srbske armade na dvoru veleugledno stališče ter je pri sprejemih diplomatskih korov vedno prisoten. Sadovsky pa je Milana dosledno preziral, tako da se je moral razkralj končno umakniti v Niš, da ne bi prišlo do popolnega razkola. Pri zadnjih slovesnostih o priliki obletnice, odkar je Srbija kraljestvo, pa je moral priti Milan iz Niša v Beligrad ter je bil seveda tudi pri vseh sprejemih. Po odredbi kralja Aleksandra Šadovsky ni bil povabljen na dinè, ker se je bal, da se pripeti mej očetom in poslanikom škandal. Šadovsky pa je zato vladi takoj naznanil, da smatra to postopanje za očitno žalitev ter da bode odpotoval. Šadovsky je tudi ministerskega predsednika, dr. Gjorgjevića, dosledno ignoriral ter baje niti pozdravljal ni. Kralj Aleksander je moral večkrat miriti Gjorgjeviča in Milana radi vedenja Šadovskega, ki pa se je vedel tako, kakor mu je bilo naročeno od ruske vlade. Napetost mej Srbijo in Rusijo je očividna; provzročila pa sta jo Milan in Gjorgjevič s svojimi maločastnimi čini proti opoziciji, kraljici Nataliji in proti Črnigori.

Obrtnija.

Nekatere posebnosti slovanskih stavb.

Iz knjige »Stavbeni črteži s proračuni«, izdalo »Pedagogiško društvo« v Krškem.

Glavni značaj slovanske kmetske hiše je ta, da ima vhod vedno na daljši strani. Veža je na sredi, na zadnjem koncu veže je v kotu ognjišče, dalje pa vhod v hlev. Na levo iz veže pa pridemo v stanico, ki je s spalnico v zvezi; na desni strani veže je pa skedenj. Vse to je navadno pod jedno streho. Slovanski stavbar se je ravnal torej že v pamtiveku nekako po Levstikovih besedah:

«Poleg hiše hlev i staje,
Blizo dvora stog i pòd,
Da si v zimi pokladajé
H krmi skratimo dohòd.«

Take hiše so bile v navadi pri polabskih Slovanih, najdemo jih še sedaj pri lužičkih Srbih, na Češkem, pa tudi v bližini Berlina, kar posebno dokazuje, da so tu nekdaj bivali Slovani. Ob reki Spree najdemo še sedaj ostanke Slovanov, t. j. Vende. Ti imajo svoje posebne hiše na branah iz kolov in sestavljene iz na pol obtesanih hlodov, visoke strehe so krite z bičjem.

Podobno notranjo razdelitev imajo hiše semtrtje na Hrvaškem. Tako na pr. ima kmetska hiša v vasi Ravni gori, ker je postavljena v breg, — spodaj hleve, sezidane iz lomljenega kamenja, nad hlevnimi vratmi je narejen balkon, na katerega pridemo od zunaj po samostojnih stopnicah. Z balkona je vhod v prostorno vežo, kjer stoji na sredi pri steni ognjišče, poleg ognjišča se kuri peč. Na levo iz veže se gre v sobo in čumnato, na desno pa je žitnica in senica (svisli). Nasproti od balkona so v veži narejene stopnice v klet in hlev. Strop imata samo

soba in čumnata in sicer zbit iz desk. Streha je krita z deščicami (sklodicami). Gornje stene so narejene iz hlodov. Soba navadno ni pobeljena. Ognjišče je na dveh stenah obzidano ter zgoraj obokano, dimnika ni. Peč je lončena in velika, v njej se peče kruh, okoli nje narejene so klopi. Okna so srednje velikosti. Nad balkonom je streha podaljšana tako, da pokriva tudi stopnice in da varuje pred dežjem drva, ki so ob zidu zložena.

Jednake hiše vidimo tudi v Bosni toda z razločkom, da imajo navadno lepšo zunanjost, kakor na Hrvaškem.

Hiše v Dalmaciji so večinoma italijanskega ali prav za prav rimljanskega vira ter so navadno kamnite brez ometa. Take hiše vidimo tudi v Istri, in celo na Notranjskem.

Na Štajerskem najdemo še pogostoma hiše, ki spominjajo na prvotni slovanski vir. Rusinske hiše v Galiciji in Bukovini pa kažejo francoski, torej nemški vir. Njih posebnost je le ta, da so navadno pletene iz vrb in krite s slamo.

Na Ruskem ločimo posebno dvoje vrst stavb, to so maloruske in velikoruske.

Maloruske hiše so jako snažne in nikdar zakajene. Stene so navadno spletene ter znotraj in zunaj z glino zamazane in pobeljene. Tla so iz ilovčnega naboja (ješterleha), stene so ozaljšane z ornamenti, katere gospodinje same sestavljajo, in sicer jako okusno; ravno tako umetne so vezenine, s katerimi okrasijo bangerje pri durih. — V hiši imajo vežo, sobo in čumnato. Vrata so nizka ter imajo navadno jako umetno leseno zaporo. Okna so majhna in večinoma proti jugu obrnjena. Peč je v kotu za vratmi, okoli so klopi. Poleg vrat vidimo umetno izdelano polico za sklede. Da se mokrota lažje odceja, stoji hiša navadno nekoliko više, kakor dvorišče. Na severni strani so hiše zaradi mraza pogostoma s prstjo nasute in s slamo ali s bičjem umetalno pokrite. Hiša, akoravno narejena iz vrb in ilovice, spominja popolnoma na lesene hlodne stavbe.

Velikoruske hiše so podobne maloruskim, toda navadno so popolnoma lesene in nekoliko večje. Obrnjene so s koncem proti cesti tako, da je vhod v vežo iz dvorišča. Streha je krita z deskami. Na strehi je navadno kaka lesena konjska glava ali gos, kateri se pripisuje moč hišnega varuha. Veža je navadno jako prostorna, v kateri posebno po zimi opravljajo razna domača dela, po leti pa tudi spé v veži. Peči so tudi v kotu pri vratih. Pred vežo postavijo navadno umetno izdelano lopo, na strehi vidimo razna okrasja.

Podobne stavbe vidimo tudi pri Jugoslovanih in Poljakih.

Slog kamnitih ruskih stavb kaže popolnoma posnemanje lesenih stavb.

Ohranitev rokodelstva.

(Dopis iz Nemčije.)

Nemška država je začela uprav velikansko akcijo v ohranitev rokodelstva, katera je v posebni nevarnosti od leta 1870/71, torej od tistega časa, kar se je v gospodarskem življenju Nemčije začela nova doba. Združili so se najrazličnejši faktorji, da ohranijo in ubranijo staro davno in častivredno rokodelstvo, ki je bilo osem sto let zavetišče meščanske kreposti in delavnosti, ter si je za vse gospodarsko, kulturno in politično napredovanje človeštva pridobilo necenljivih zaslug.

Za ohranitev rokodelstva so se zavzeli: država, ki je po različnih enketah dognala potrebe rokodelstva in z ustanovitvijo strokovnih šol in drugih izobraževalnih zavodov, z raznimi zakoni in naredbami ter končno z organizacijskim zakonom iz l. 1897. zasnovala rokodelstvu novo javnopravno podlago in zaslombo;

Znanstvo, ki je vprašanje o pomenu rokodelstva v kulturnem, gospodarskem, socijalnem in političnem oziru vsestransko razjasnilo in pokazalo pot, po kateri je hoditi pri obrambi rokodelstva in določitvi njegove pozicije v socijalnem in ekonomičnem ustroju;

Duhovščina, ki je zlasti v društvih, namenjenih poduku in vzgoji rokodelskih vajencev, premnogo storila za nravno povzdigo rokodelskega naraščaja;

Časopisje, ki je v brezštevilnih razpravah zastopalo rokodelstvu potrebne reforme;

Javno mnenje, ki je v društvih, na shodih in v parlamentih se zavzemalo za obrambo rokodelstva;

Tehnika, katera se je brez tanka trudila, da omogoči tudi rokodelstvu vporabo tistih prirodnih sil, vsled katerih se je veleindustriji v polpretekli dobi posrečilo, prehiteti vse druge produkcijske načine, kar je v prvi vrsti prouzročilo hitro propadanje rokodelstva;

Nacijonalna ekonomija, katera se je prizadevala, zaslediti obliko take združitve posamičnih rokodelcev, da se v njih rokodelci jedne in iste stroke zjedinijo na skupno delovanje, na drugi strani pa se tem zadrugam zagotovi vsa tista izvedenost, okretnost, podjetnost in prevdarnost, katera povspešuje razvoj veleindustrijskih podjetnikov.

Pravična sodba prihodnjosti bo sedanji dobi morala priznati, da so se v Nemčiji združile vse duševne, socijalne, politične in materijelne sile, da zagotove srečno rešitev rokodelskega vprašanja.

* * *

Odkar je rokodelstvo primorano, da svoje izdelke samo v odprtih štacunah na drobno prodaja, ima dva velika nasprotnika, katera podkopavata stebre njegovega obstanka, veliko industrijo in na veliko urejene detailne trgovine, ki se navadno imenujejo bazarji.

Kmetijstvo.

Gnojenje vinogradov.

Za pametno obdelovanje vinogradov, je treba, da se v gotovi vrsti gnoji. Kar trta odtegne zemlji, mora se nekoliko nadomestiti z gnojenjem, da se zemlja ohrani v pravi moči. Kako moč ima vinograd, dà se sklepati po tem, kako rastejo trte. Pri tem se je posebno treba ozirati na prejšnje polletje. V mokrem letu namreč trte močneje poganjajo, tudi ne rode toliko, kolikor vinogradi, ki močno poganjajo, kajti poslednji imajo dovolj lesa, in se potem tudi lahko obrežejo, in trta prinaša več grojzdja.

Rodovitost trte pa ni toliko odvisna od njene rasti, temveč od tega, kako ugodna je zemlja. O tem se prepričamo, ako vinograd dalje časa gnojimo s pepelom, v katerem je mnogo kalija. Les bode v tem slučaju močno rastel, a grojzdja bode še manj.

Bolje pa rodi vinograd, če ga gnojimo z gnojem, v katerem je mnogo fosfora in dušika, kakor z godnim govejim gnojem, s perutninskim gnojem itd. Za vinograde je najboljši oni gnoj, v katerem je mnogo kalija, dušika in fosfora.

Vinogradov ni treba gnojiti vsako leto, dosti je, če se primerno gnojê vsaka tri leta, ali pa tudi šele na več let. Kdor ima več vinogradov, naj jih razdeli v več delov in vsako leto naj gnoji drug del, po vrsti. Hlevni gnoj, mešanec itd. naj se v zemlji kolikor je moči raztrese, umetni gnoj naj se pa dene le na posamična mesta. Gnoji se na razne načine. Najbolje je, če se med vrstami jeseni izkopljejo globoke brazde, v katere se dene gnoj, bodisi živinski ali pa mešanec.

Tako pride gnoj globoko v zemljo. S takim gnojenjem dosežemo, da gnoj močno vpliva, in da se plevel preveč ne razrašča. Če se je gnojilo jeseni, pokaže se uspeh gnoja že drugo leto. Z umetnim gnojem se pa lahko tudi še le spomladi gnoji. Če se gnoji jeseni, izpere dež in sneg gnoj, in ga voda nese s seboj v spodnje plasti, kjer vpliva. Vinska trta gnoja ne potrebuje na vrhu. Če pa jeseni ni bilo moči gnojiti zaradi slabega vremena, je bolje, da se gnoj spravi do druge jeseni in se še le potem gnoji. Gnoji se jeseni v vlažnem vremenu ali se gnoj po prvem snegu raztrese v brazde in pusti na vrhu do spomladi. Pričetkom spomladi se zagrebe. Po zimi, ki ima dosti snega, ostane spomladi na vrhu komaj četrtina gnoja, vse drugo je že izprala voda, in odnesla s seboj h koreninam.

Gnojenje vinogradov pa nima le posledice, da se pridela več grozdja, temveč tudi trtna uš pognojenim vinogradom manj škoduje. Skušnja uči, da ta škodljivka ondi, kjer imajo mlade trte in dobro gnojê, ni mogla uničiti vinogradov, če tudi se je naselila. Kakor drugi mrčesi, loti se tudi trtna uš le bolj opešanih rastlin in dela največjo škodo v vinogradih na izsesani zemlji.

Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko Štajersko, Koroško in Primorsko.

Slovenci smo zadnja desetletja napredovali v vsih strokah, edino le v čebelarstvu ne; tu smo celo nazadovali. Nekdaj bili smo Slovenci drugim narodom učitelji čebeloreje; dandanes je pa ravno nasprotno. Pravi madež za nas Slovence je bilo pa to, da še svojega čebelarskega društva, ne čebelarskega lista nismo imeli. Da bi se omenjeni madež zbrisal, da bi se čebelarstvo v Slovencih zopet oživilo ter povzdignilo, ustanovilo se je lansko leto slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko s sedežem v Ljubljani, toraj za vse slovenske pokrajine. Društvo zadel je pa, radi znanega poneverjenja, takoj prvo leto hud udarec, katerega pa bode mlado, čvrsto društvo prebolelo. Dne 16. feb. t. l. imelo je društvo svoj občni zbor, kateri je bil dobro obiskan, in na katerem se je sestavil novi odbor sledeče: Predsednik: Fran Črnagoj, učitelj na Barji; podpredsednik: Hinko Likar, nadučitelj v Grahovem; blagajnik: Fran Mekinc, duhovnik v p. v Ljubljani, odborniki: Peter Pavlin posetnik in čebelar, Fran Pengov, bogoslovec v Ljubljani in Anton Žniderščič, posestnik, trgovec in čebelar v Il. Bistrici.

Urednik družbenega lista Fran Rojina, nadučitelj v Šmartnem pod Šmarno goro; sami vešči čebelarji ter za povzdigo čebelarstva vneti možje. Da se pa društvo dvigne do častne stopinje, da se čebelarstvo v Slovencih oživi in razširi, dolžnost vsacega pravega rodoljuba je, da deluje za procvit te imenitne panoge kmetijstva — takozvane poezije kmetijstva, — bodisi, da pristopi kot član društvu, bodisi, da isto drugim priporoča ter v krajih, kjer še ni čebelarjev, nagovarja ter vspodbuja zlasti mlade ljudi, da se oprimejo čebelarstva. — Marsikaterega je že čebeloreja osrečila! Ne samo, da mu daje prijetno zabavo ter ga bolj na dom navezuje; — čebeloreja donaša mu tudi lepe dohodke, zlasti, ako se je oprime racijonalno! Koliko slovenskih krajev je še kjer ni čebel! Koliko sladkega nektarja se posuši v krasnih cvetkah naših proširnih livad! Ne pustimo toraj izpuhtevati tega sladkega soka naših cvetk; — vsako kapljico naj prineso pridne čebele v slovenski panj, naj pomnožujejo s tem dohodke slovenskih dežel, naj zboljšujejo blagostan Slovencev!

Udnina, katera naj se izvoli pošiljati gosp. Franu Mekincu, duhovniku v p. v Ljubljani, cesta v Mestni log št. 8., znaša na leto samo 1 gld. Vsak ud dobi potem list „Slovenski čebelar“ brezplačno.

Poučni in zabavni del.

Vodnikova nevesta.

(Češki spisal V. Beneš-Tebizsky. — Poslovenil D. P.)

(Dalje.)

„Prokleto siromaštvo!“ govoril je starec poluglasno, „pravijo, da je isto v družbi potrebno, mislijo, da ta niti človek ni, kateremu ni mati od rojstva naprej dajala tolarje v roko, da se ž njimi igra in privadi gledati na bodoče svoje blagostanje. In beda, da se siromak sam takšnim besedam privadi in jih veruje! Kako bi ne verjel, saj raste to z otrokom, oglupi ga, kadar vzraste v mladeniča ali moža, tako da se plazi pred bednim, lesketajočim kovom, a one, ki merijo srebrnike na mernike, obožavajo. — Da se Rokos pred grošem plazi? — Mora se plaziti, hoče li živeti. Mora zatisniti oči, da ne vidi posmeha, kadar govori gospod o robotniku, mora bedra pripogniti, ako bi se vzravnal, huje bi se mu godilo kakor zveri. — Idi, ti stara — ti modra glava, v tisti grad, toži zapeljivca, ki ti je ukradel sveti mir iz ribarnice, ki je skalil tvojo čast, in jedino dete te oropal, a uvidiš, kaj ti poreko! Psi te iztirajo iz grada, posmehovali se ti bodo, ali te še zapró nekam v klet, in meniš, da te bode obžalovalo to revno ljudstvo, s katerim se je beda v jedni red postavila? — Dobro je tako, prav se godi temu ribiču, porekó, zakaj se peča z drugimi stvarmi nego s svojimi ribami, a z gospodi igra. — Z volki tulijo, a ne vedo, da med ovce spadajo, katerim leto za letom kradejo volno. — Kedaj ti pade, moje ljudstvo, belina raz oči? Dolgo, silno dolgo, Rokose, bode to trajalo, preje mora dosti zatirano biti, izkoriščeno do kostij, nego spozna svojo lastno vrednost. — Kaj ti pomaga Rokose, tvoje razmišljevanje? — Tvoje dete, to dobro Voršilko, ti nikdo več ne vrne. Veš li o em, Lenička? Jedva veš; v tej državi, v katerej ti prebivaš, tam ni razločka, kakor na naši zemlji. Tam uživa pod večno zelenimi venci čednostna reva zlate dni, niti ne sanja se ji o naših bedah . . . Toda koliko iz teh siromakov si pridobe zmagalčevo lavoriko? — Molči, Rokose, upogni šijo in trpi. Teši se, da ti po smrti lepša doba zasije. Dovolj trpkih dnij si preživel; pod njih bremenom si se postaral. Pod tem poslednjim udarcem tudi ne padeš; bil je sicer najhuji. — Veruj, Lenička, ko bi ne bila trdna moja vera, kakor mramor, da te zopet vidim in nemara tudi njo — na svetu, nečem viditi onega nehvaležnega otroka, naj krivdo obžaluje in naj čuti njeno težo, h kesanju je treba vsega življenja — kdo ve, bi-li bil še danes tukaj?“ —

Ribič tudi ni šel tožit na grad. Vedel je, da bi ničesar ne opravil, a še posmeh skupil. Da bi tam pego svojega otroka razkazoval in raznašal, bil je preponosen.

Ribarenja ni več pestoval. Čemu bi tudi delal? Nikomur ni treba česa zapustiti, nikomur oskrbeti doto, a svoje staro telo že preživi. Od denarja, ki ga je imel za Voršilko spravljenega, ni vzel krajcarja. Imel ga je pod pragom skritega; toda pridal ni več groša. „Vedela je zanj. Ko umrem, a zve-li o moji smrti, in pride na pokop, mora si jih vzeti. Zanjo spravljal sem tolarje, drugega za drugim, za njo naj ostanejo. Za mojega življenja pa jih ne dobi.“

Stari Rokos izogibal se je tudi ljudi. Vedel je, kako ga črtijo, ker je z Voršilko tako ravnal. Kdo je to neki raztrosil? Sama gotovo ne. Se je-li gospod iz grada s svojim junaškim činom pobahal? — Kakor skozi prste gledali so nanj. Nekateri so se hudobno smejali, a za hrbtom si pravili, da starega in njegovo hčer Bog ni mogel bolje kaznovati. „Niti jeden izmed naših ji ni bil dober, a žičarja, vetroplaha, vsprejeli so z odprtimi rokami. Dobro jim je tako. Sam hudi duh oslepil je ničemno ribarico in ji ukradel venec. Nikdo ne ve, je-li to bil gospod iz grada; možno, da se je preoblekel vodnik, kakor tedaj, ko si je prišel po Marino“; bila je jedna beseda po okolici. In pokriževali so se, kadar so morali mimo ribarnice. „Videli bodete, da bode Voršila slabo končala, so prerokovali.

Dobro je Rokos sodil to priprosto ljudstvo. Vedel je, da nima sožalja in radi tega mora do dna izpiti čašo bede in nadlog, nego se samega sebe spozna. — —

„Veste-li, da je gospod župnik Rokosa izobčil iz cerkve, da ne sme ne k spovedi, ne k božji mizi? Navlašč pozval ga je po sveti maši, a imeli ste ga videti, kako je šel iz župnišča domov, kakor bi se bil v Ogri kopal. Drugače hodil je kakor pav, jezil se, ako mu je kdo stopil čez stezo, a zdaj je v hipu okrotel. A Bog ve, kogar ima posetiti!“ Tako je pravil v nedeljo Votruba sosedom, ki so se sešli pri Kosiku na vrček piva.

„A jaz slišal sem zopet, da je pré mladega gospoda sam vabil v ribarnico, dokler mu ni nagodil. Radi tega morala je pré Voršilka oditi. Gospoda je ni mogla trpeti a uvidite, da se tudi stari pobere kmalu, kmalu. V poslednjih dobah se je grozno razkoračil; v jedni noči skupi toliko, kakor jaz v celem tednu. Kedaj pa morem ta mernik žita prodati? Srebrnik je pri meni tako redek kakor bela vrana v gaji, on pa jih ima pré na mernike“, razlagal je Plivak; zakašljal je in se tako globoko zagledal v vrček, da niti kapljice v njem ni ostalo. Gotovo mu je grlo za dolgega govora izsehnilo.

„Moj Jira bil mu je prepriprost, na, kar si je želel je dobil. Naj je res ali ne, da je mladi gospod sam k ribarnici zašel, staremu Rokosu to sramoto privoščim“, razmotrival je Votruba. — „To ga toraj niti ne pokopljejo na pokopališču, a tudi zvonili mu ne bodo. To mi je ljubše, nego vse drugo.“

„To je že tako; k njegovemu pokopu ne pojdemo“, trdil je tudi Pitvak. „K nam je to prinesla stara Bezinkova in koliko je še tega pravila! Niti sam nisem hotel vsega verjeti. Saj vam to mati sama pove. Ne spominjam se vsega.“

Z nagla odprle so se duri, in nek gospod vdrl je v sobo.

„To verujem, črева tu zalival, pa tožite na roboto? Ne veste-li, da se imate odkriti in vstati, kadar pride vaš gospod? Moram vas to še učiti, neotesanci!„ in jel je po hrbtih kmetovih z bičem treskati, da so seljaki, kakor krotke kokoši iz krčme begali, ka bi katerega iz med njih ne potisnil čez noč v ječo. Niti koščeк čuta, da so možje, se ni v njih probudil, bič pa je pogum še bolje ponižal, a vendar so se ribiču posmehovali in pravili, da se mu prav godi radi njegovega ponosa. A oni niso bili ponosni, in gotovo bi se ne godilo nobenemu bolje, ko bi tudi v njih posestvih takšna Voršilka cvetela.

„Lena zverina“ — mrmral je mladi gospod in mahal z bičem, kakor bi še vedno iskal kmečke hrbte — „jutri zaspijo in pridejo prepozno na polje; ne bode se jim hotelo iz brloga. Pa jih že naučim!“ smejal se je, a krčmar plazil se je, kar je le mogel pokorno po sobi, stiskaje v roki svojo čepico.

„Kaj veli milostljivi gospod zapovedati?“ je jedva slišno vprašal.

„Da bi več teh robov ne trpel, sicer bi se slabo godilo i tvojim otrokom. Lepe hčere pré imaš. No, pokaži mi jih vendar. Mari misliš, da sem zaman k vam prišel — na tvoje krasnice?“

„Milostljivi gospod, nažet so šle kravam detelje.“

„V nedeljo se hodi, ti glupec, na delo? — Še župnika moram pri vas nadomeščat.“ Zopet zažvižgal je bič po vzduhu in odskočil od Kosikove suknje. — „Moliti morajo v nedeljo, vso nedeljo, ko ne morejo v delavnik. Niti Boga to ne spoštuje, pa bi se naj balo svojega gospoda. Toda jamčim vam, da vas naučim, kar se spodobi — golota nič vredna.“ Zopet je mahnil z bičem; šel je iz sobe na dvorišče, kjer je sedel na konja in jezdil v drugo vas, a zopet v krčmo. Gosposke zabave so čudne. Gospoda se včasih dolgočasi in si mora čas kratiti. —

Ko je odšel, a bič ni več v sobi žvižgal, preklinjal je Kosik ves svet, da bi vrag vso gospodo vzel; sosedje so zopet prihajali, a Rokosa vendar niso pustili pri miru. Ubogo ljudstvo! — —

Nastala je zopet jesen. Raz vrhov je zopet bril hladni vinotokov veter, in jelše pri ribarnici so ožoltele, kakor bi bile obolele za zlatico.

Danes je zopet tako žvižgalo, včasih vzdignili so se kupčki listja, precej visoko jih je veter zanesel, a ko so padali, sunil je v nje, gonil jih po zraku, a kakor s preprogami pokril se je kos Ogre z ovelim listjem, a ko je solnce tonilo, bilo je, kakor bi bila ribarna za Kresejnim pokrita z zlatom. — Tako je z vsem. Iz daljave nas to vabi, očara, a ko pogledamo bližje, jezno odtegnemo oči, okanjene, razočarane oči.

Pred ribarnico sedel je stari Rokos, kakor bi se ga veter niti ne dotikal. Lica so mu gorela, kakor da mu sije najhuji žar solnca za vedrega polletnega dne v obraz. Toda iz teh njegovih mislij bi ga ne bil najhuji veter vzdramil.

„Bog daj dober večer, striček Rokos“, govoril je nekdo pred njim z jasnim zvokom, toda ribič ni slišal. Saj niti vedel ni, da se jelše klanjajo do tal vsled hudega vetra, ki se je v nje opiral.

Te besede ponovil je še enkrat pred njim mladenič, stasit kakor mlad hrastič; čez prsa imel je plašč iz gostega, sivega suknja, a v roki držal je širok klobuk.

„Na veke amen; Bog to daj“, odgovoril je Rokos in povzdignil glavo. — „Nisem te danes čakal, dečko, gotovo ne. V takšnem slabem času si prišel. No, pojdi v sobo, dam ti, kar imam, mnogo tega itak ni.“

„Striček . . .“

„Molči, dečko, molči, vem, kaj hočeš reči.“

„Nemara Voršilka ni . . .“

„Samo umiri se in pojdi; saj nisi dete in kmalu bodeš mož, siromak sicer, komur mati ni zapustila ničesar drugega, nego dobro ime, a takšen se ne vstraši. In ako se vstraši, ni dober mož. — Br, kako to cvili, niti zapazil nisem tega. Ribo imam zvarjeno in kruh.“

Tiho, s povešeno glavo šel je Andrej za starcem v sobo. Okoli srca mu ni bilo dobro. Niti jelo mu ni teknilo, če tudi ni imel še danes ničesar v ustah. Nikjer se ni zastavil, ob četrti uri rano je vstal in ni sedel. Lep kos ceste je imel za seboj.

„Toda, striček, nemara ni Voršilka umrla?“ je jeknil.

„Seveda, dečko, nam je umrla; toda to ti moram razjasniti. Videti je, da ne bodeš takoj vsega umel. Rekel sem ji, naj si poišče drugega očeta, ako ga kje najde. Svet pré je velik. Poslušaj: v maju vse cvete, i naše jelše zazelené, a njen venec je ovenel. Razumeš? — Ovenel.“

Mlademu žičarju so se skalile oči, solze so ga porosile, a besede ni izpregovoril.

„Brzo te je pozabila, gladko lice, če tudi je bilo bledo, kakor zlatice na travniku, se ji je bolje priljubilo. Sedaj veš dovolj, in zato jo je Rokos iz ribarnice izpodil. — Svoboden si, dečko, rad bi te videl v ribarnici toda gospodi bi se Andrej, Rokosov naslednik, ne dopadal. Dosti je lepih deklet, ne skazi si mladih let radi nje, tega ona ne zasluži.“ (Dalje sledi.)

Novice.

— **Osebne vesti.** Pristav v ljubljanski tobačni tovarni, Josip Pros, je imenovan kontrolorjem v Piseku. Poštni koncipist Mihael Ciulich v Gradcu je imenovan poštnim komisarjem za Trst. Premeščena sta poštna asistenta Edvin Röder z Dunaja v Ljubljano in Fr. Stanislav iz Ljubljane na Dunaj. Mesto poštnega odpravnika v Lazah je podeljeno ondotnemu posestniku Fr. Matjanu in ono pri poštnem uradu v Srednji vasi pri Kočevju odpraviteljici P. Meden v Kočevju. — Dr. M. Kozulič, sodni pristav v Malem Lošinju, je imenovan

okr. sodnikom. — Dež. sodišča svetnik v Trstu E. conte Smechia je imenovan višjega dež. sodišča svetnikom extra statum v Trstu. — V soboto je v Trstu z odličnim vspehom, naredil odvetniški izpit g. dr. E. Slavik. — Sodna svetnika gg. Anton pl. Wurmser v Celju in Anton Kless v Gradcu sta imenovana višjesodnima svetnikoma v Gradcu. Sodni pristav v Senožečah g. Rudolf Persche je imenovan okrajnim sodnikom v Cerknici. — G. Janez Dolinar, župnik na Raki, nadučitelj g. Jos. Saje, Luka Orel v Trzinu in Martin Repovš v Zagorju. so dobili častno svetinjo za 40 letno zvesto službovanje. — V sredo, dne 15. t. m. je bil na graškem vseučilišču med. gospod Rado Frlan promoviran doktorjem vsega zdravilstva. Iskreno čestitamo!

— **Učiteljske premembe na Štajarskem.** Nadučiteljem pri sv. Križu na Murskem polju je imenovan g. Anton Herzog. Stalnim podučiteljem je imenovan g. Ignacij Sternecki pri Ksaveriju, in stalna podučiteljica je postala gdč. Leop. Piano v Št. Lenartu pri Laškem.

— **Dnine finančnih uradnikov.** — Finan. ministerstvo je naznanilo, da uradniki finančnega ravnateljstva pri službenih potovanjih v uradnem okraju dobivajo popolne dnine in potne stroške. Za uradnike evidenčnega urada za zemljiški kataster pa ostanejo v veljavi določbe zakona iz l. 1883.

— **Cuzzi obsojen.** Sodnijski branitelj odvetnik dr. Cuzzi, ki je nedavno na tržaškem sodišču zahteval tolmača za hrvatski jezik in je ostavil dvorano, ko je sodišče odklonilo to zahtevo, je bil od tega sodišča zdaj obsojen na 25 gld. globe. Vsled tega je velik hrup v Izraelu, ki hoče odločno nastopiti proti rabi slov. jezika na sodišču.

— **Društvo „Lega dei giovani“ v Trstu** je namestništvo razpustilo, ker je društvo kršilo pravila. To društvo, v katerem se je v zadnjem času mnogo govorilo, je bilo vzgajališče irredente.

— **Gospodarska organizacija v Istri.** Gospodarska zadruga v Opatiji je imela občni zbor dne 29. jan. t l. Članov ima 106. Svojim udom kupuje zlasti za vinogradarstvo potrebne priprave in pripomočke, razdeljuje mej nje poljudne knjige o vinarstvu in semena; sedaj hoče narediti gospodarski vrt razsadnik; zadružniki so zahtevali, da se v Moščenicah ali v Beršecu osnuje posojilnica. Želeti je, da se ta koristna ideja razširi po vsej Istri. Polje za delo je široko, potreba velika.

— **Shod kranjskih trgovcev in obrtnikov v Ljubljani.** Te dni so se sešli v Ljubljani zaupniki trgovcev in obrtnikov iz raznih krajev dežele na posvetovanje gledé velike akcije v obrambo trgovine in obrtnosti. Sestavili so natančen načrt in določili, naj se nasvetovani shod kranjskih trgovcev in obrtnikov vrši dne 6. aprila t. l. Izvoljeni pripravljeni odbor je že storil potrebne korake, da bode shod mogočna in sijajna manifestacija kranjskih trgovcev in obrtnikov, in da se na njem zasnuje čvrsta organizacija, katera naj olajša trgovcem in obrtnikom borbo proti konkurenci konsumnih društev, naj jih podpre v njihovem prizadevanju za povzdigo trgovine in obrtnosti v naši deželi in naj poskrbi za dober trgovski in obrtnijski naraščaj. Zanimanje za shod je mej trgovci in obrtniki po celi deželi splošno in je že sedaj zagotovljena mnogobrojna udeležba.

— **Iz Dolenje vasi pri Ribnici.** „Cesar je na prošnjo obč. zastopa dovolil, da se imenuje trirazredna ljudska šola v Dolenji vasi pri Ribnici, ki se je zidala v jubilejnem letu, ljudska šola Franca Josipa I.

— **Zavarovalnica krščansko-socijalne organizacije** stopa v življenje; vse potrebno je že pripravljeno. Spreten in vešč gospod hoče prevzeti upravo za prvi začetek. Zavaruje se lahko na dvojen način. Oddelek A zavaruje starostne rente ali pokojnine za starost, oddelek B pa zavaruje dote otrokom. Ker mora zavarovalnica imeti vsaj 200 članov, da zamore začeti poslovati, naj se oni, ki se zanimajo, hitro vpišejo ali priglasijo. Ta vpis še ne zaveže kaj vplačevati, zato se napravijo pozneje z vsakim članom posebej potrebne pogodbe.

— **Dopolnilna deželnozborska volitev** za mesta Pazin, Labin in Plomin je bila določena na dan 15. t. m. Hrvatje so kandidovali za ta mandat pazinskega župana, dr. Simona Kureliča. Zmagali so Italijani s 15 glasi več.

— **Pobegnil je se svojo — mačeho.** Sin nekega veleposestnika v Berolinu je pobegnil s tretjo soprogo svojega očeta, 70letnega starčka. Soproga ima 26 let. Policija je sicer zalotila zaljubljeni parček, toda izpustila ga je zopet. „Zapeljana“ ženska čaka sedaj v hiši svoje sestre na ločitev od očeta svojega ljubimca.

— **Ciril-Metodovo platno.** Vrla narodna firma A. & E. Skaberne v Ljubljani je dala napraviti Ciril-Metodovo platno, ter je bode prodajala na korist velevažni Ciril-Metodovi družbi. Misel je izborna in utegne dobivati družba sv. Cirila in Metoda iz te kupčije jako lepih dohodkov. Platno je jako lepo, in blago izvrstno, tako da bode občinstvo ž njim jako zadovoljno, za kar v ostalem se jamči občeznana solidnost in reelnost te firme. Zlasti opozarjamo na to platno tudi narodne trgovce na deželi.

— **Shod spodnještajerskih učiteljev.** Celje dne 9. marca. Shod spodnještajerskih učiteljev, se je sijajno obnesel. Udeležnikov je bilo nad 500, došlo je tudi več poslancev. Predsedoval je Praprotnik. Poročevalci so bili: Knaflič, Strmšek, Praprotnik, Schmoranzer, Stupica in Kropci. Resolucije so bile sprejete vse. Govorila sta tudi dr. Srnec in dr. Gregorec, oba za šolstvo in učiteljske težnje.

— **Izpred porotnega sodišča.** V ponedeljek se je pred tukajšnjim sodiščem vršila obravnava proti 24letnemu Janezu Gradu iz Vidma pri Dolu zaradi uboja. Zatoženec je dne 14- nov. mej ženitveno veselico pobegnil iz-za mize ter vrgel čez stopnice na prosto Fr. Vodnika, ki je v pijanosti nadlegoval goste. Fr. Vodnik je čez dva dni umrl. Zatoženec prizna dejanje, a zanika sovražen namen. Porotniki so soglasno zanikali krivdo, vsled česar je bil zatoženec oproščen. — V torek je bil pred porotnim sodiščem 29letni delavec Matej Kobilica iz Jarš. Zatoženec se je dne 29. avg. 1898 sprl z Jur. Blatnikom, ki je ž njim delal pri vrhniški železnici. Udaril ga je najprvo s palico in nato še s kamenom po glavi, tako da je Blatnik vsled ran dne 4. sept. umrl. Kobilica je bil obsojen na šest let težke ječe s postom vsak mesec. L. Gorjup in Al. Avguštinčič z Glinc pri Ljubljani sta bila vsled nasilstva obsojena vsak na dve leti. — V sredo se je pred porotniki zagovarjal 50letni oženjen berač in bivši rudar Lor. Miklavčič iz Jeličinega vrha radi hudodelstva nasilstva. Sodišče ga je obsodilo na 13 mesecev težke ječe.

— **Pomiloščeni kaznjenci.** Cesar je te dni odpustil del kazni desetim kaznjencem. Izmej teh odpadejo trije na Koper, po jeden pa na Gradec in Begunje.

— **Subvencijo** v znesku 100 gld. je poljedelsko ministerstvo dovolilo kmetijski podružnici v Dobravi pri Kropi.

— **Shod** županov in zastopnikov občin Gornjesavinjske in Zadreške doline bil je zadnjo nedeljo v Gornjem gradu. Razpravljalo se je o korakih, ki se naj storijo glede zgradbe železnice iz Rečiške vasi skozi Mozirje, Gornjigrad v Kamnik.

— **Ponesrečen rekrut.** Janez Križman iz Grosupljega se je v Ljubljani pri naboru prav dobro napil. Domov se peljaje, padel mu je klobuk iz vagona. V Škofeljci je izstopil in šel iskat svoj klobuk. Našel ga je blizu Laverce. Tedaj so ga zapustile moči, padel je na šine in obležal blizu klobuka in se ni zavedel, dokler ga ni poštni vlak s svojimi kolesi vzdramil. Močno poškodovanega so ga pripeljali v ljubljansko bolnišnico.

— **Knjige »Slovenske Matice«**, katere so te dni jeli razpošiljati, so letos nastopne: 1. Iv. Šubic: Elektrika, nje proizvajenje in uporaba, II. del; 2. dr. K. Glaser: Zgodovina slov. slovstva IV. del: 3. J. Žirovnik: Cerkniško jezero; 4. Anton Knezove knjižnice V. zvezek; 5. dr. K. Štrekelj: Slovenske narodne pesmi, IV. snopič in 6. Letopis „Slovenske matice" za leto 1898, uredil Ant Bartel. — Knjige so jako lične, in bodo Matičarji ž njimi gotovo zadovoljni.

— **Italija v Avstriji.** Na vso moč se trudijo Lahoni, da bi Primorsko poitalijančili. Z zvijačo in silo vsilujejo slovanskemu prebivalstvu svoj jezik, svoje razvade in irredentizem. Vsaki dan nova dejstva, novi dokazi! V avstrijske stvari pa se vtikajo tudi odrešenci onkraj črnožoltih mejnikov. Tako je nedavno G. Ascoli, profesor na vseučilišču v Milanu, italijanski senator, rojen v naši Gorici, baje izumil načrt, po katerem bi bilo mogoče zatreti primorske Slovane. On predlaga, naj se ustanovi nova pokrajina. Liburnija naj se odtrga od Istre, istotako isterski otoki, ostali del Istre naj se zjedini s Trstom, kakor tudi Goriško brez Soške doline. Tako bi bilo mogoče Hrvate in Slovence zmleti med dvema kamnoma. Italijani seveda slavo pojo novemu Kolumbu, ki je odkril novo italijansko pokrajino v Avstriji, a mi jih pomilujemo.

— **Zaslužek prvega natakarja.** Nedavno je v Dunajskem Nov. Mestu umrl prvi natakar K. Asemann, ki je 29 let služil v hotelu pri „Zlatem jelenu". Zapustil je 55.000 gld.

— **Zaplenjeni prašiči.** V Kostanjevici je bilo zaplenjenih nad sto s Hrvatskega prignanih prašičev.

— **Zaplenjeni konji.** Devet hrvaških konj zaplenili so v ponedeljek dne 6. t. m. v Novem Mestu, ter jih izročili nekemu ondotnemu posestniku v začasno oskrb. Pozneje se je prvotni lastnik polastil dveh konj in jih odvedel.

— **Šote** so narezali tekom lanskega leta na ljubljanskem barju 22,920.000 kosov.

— **Oddaja bikov.** Deželni odbor kranjski oddajal bo meseca aprila t. l. bike plemenjake pincgavske pasme, proti povračilu polovice nakupnih stroškov, in sicer v prvi vrsti občinam, v drugi vrsti pa zasebnim živinorejcem. Prošnje za bike poslati so do 28. marca t. l. dež. odboru kranjskemu v Ljubljani; vsaki prošnji pa se mora priložiti znesek 10 gld., kateri zapade, če prosilec noče prevzeti odkazanega mu bika.

— **Zgorela** V Zetalah pri Ptuju je pasla osemletna hčerka gostilničarja Krušica svinje na pašniku. Pastirji so kurili, omenjena deklica pride preblizu ognja, tako da se ji vname obleka. — Nesrečni otrok je umrl vsled opekline in bolečin v malih urah.

— **Nesreča.** Vrlega Slovenca zdravnika dr. Pečnika v Aleksandriji je vgriznil stekel pes. Dr. Pečnik se je odpeljal v Kahiro zdravit se na Pasteur-jev način.

— **Uboj.** Franc Knavs iz Kamenj in Gregor Mole iz Boštanja sta se v Kolenčevi gostilni v Št. Rupertu sprla s Petrom Gradišnikom iz Gabrij ter ga na potu napadla, tako da je 3. t. m. vsled ran umrl.

— **Umrl** je dne 10. t. m. občespoštovani ljubljanski meščan in bivši veletržec gosp. Luka Tavčar, tast nepozabnega Janka Kersnika. Pokojnik je bil star 80 let, a tudi zvest narodnjak do svoje smrti. — Bodi vrlemu možu časten spomin!

— **Umrla** je gospa Marija Klein, soproga hišnega posestnika in lastnika tiskarne, 9. t. m. zjutraj.

— **Umrla** je v Novem mestu občespoštovana gospa Marija Pauser, soproga ces. svetnika g. Adolfa Pauserja. Blagi gospej bodi ohranjen prijazen spomin.

— **Zemlja se je udrla** dne 3. t. m. zvečer na tir drž. železnice med postajama Vrata in Trbiž. Proga je bila močno poškodovana. Malo prej vozil je mimo brzovlak iz Beljaka. Da bi se bil le nekoliko zapoznel, zgodila bi se lahko velika nesreča.

— **Samomor.** V Pulju se je dne 9. t. m. 28letni orožnik Jožef Bulek iz Ljutomera, ko je prišel od obiska pri svoji ljubimki domov, ustrelil.

Potres. V soboto dne 4. t. m. imeli smo v kozjanskem okraju ob jedni uri popoludne močan potres. Razun strahu, hvala Bogu, škode ni provzročil.

— **Požar.** Nedavno je pogorelo poludrugi hektar gozda pri Loki v krški občini. Škode je do 130 gld., ogenj je nastal vsled neprevidnosti.

— **Požar.** V Zajeljšju pri Tuhinju je gorelo pri gosp. Franu Zevcu. Ogenj je nastal vsled neprevidnega ravnanja z gorečo cigareto. Škoda znaša 1000 gld.

— **Kava.** Italijanski list „Economisto" poroča, da Amerikani popijo več kave, nego Evropejci. — Tako so Amerikani l 1897 porabili kave 6,363 400 stotov, Evropejci pa 6,103.000. V Evropi se popije največ kave v Nemčiji, in sicer so je v predzadnjem letu porabili 2,727,800 stotov, Francozi 1,546.200 stotov, Angleži le 248.400 in približno toliko tudi Italijani.

— **Nekdaj kadet — sedaj roparski morilec.** Blizu postaje Bekes-Csaba na Ogerskem so našli umorjenega tamošnjega lastnika tiskarne Ladislava Piko. Morilec je nekdanji kadet Geza Lakatos.

— **Papežev nuncij** v Parizu, nadškof Clari, je umrl v Parizu dne 9. t. m. predpoludne. Na francoski republiki je bil pooblaščen od 16. januvarija 1897.

— **Papež Leon XIII.** Tistega dne, ko je bil papež operiran, in se je raznesla po svetu vest, da je mrtev, je bil Leon XIII. 89 let star. Papež je že vse življenje bolehen. Bolehnost je rodbini Peccijev v krvi; vzlic temu pa so dosegli bolehni papeževi sorodniki visoko starost, nekateri so bili celo nad 90 let stari. Papež uživa le malo. Rad čita časopise. Večkrat se jezi, ker se razkrivajo v listih njegovi načrti. Marsikak kandidat je propadel, ako ga je časopisje prevsiljivo priporočalo. Papež noče baje nikakih vplivov. Tudi je papež zelo strog ter ne trpi nikakega ugovora. Papež je sila varčen ter porabi le toliko, kolikor mora. Dasi ima v Vatikanu 11.000 sob na razpolago, nima nobene prave obednice nego je vedno tam, kjer je ob uri obeda, navadno v pisarni.

— **Morsko kopališče** v Cirkvenici bode dne 15 junija prodano na javni dražbi. Posestvo je cenjeno na 538.714 gld. ter obsega hotel „Nadvojvoda Josip", lep vrt, paviljon in tri lesene zgradbe. Kopališče je popolnem urejeno, ter se bode prodalo proti gotovini, a ne pod 300.000 gld.

— **Cerkev na kolesih.** Na majhnem otoku Conanicut blizu mesta New. Port v Rhode-Islandu, najmanjši državici severne Amerike, biva za blagor svojih duš vneti župnik E. Preston. Ker ima večina njegovih župljanov daleč od cerkve, in jim je obiskovanje službe božje jako otežkočeno, zmislil si je župnik, omisliti si cerkev, katera bi se dala prevažati iz kraja v kraj. In to je tudi izvršil. Stavba ima obliko mične kapelice z zvonikom in pisano-barvanimi okni in je 28 čevljev dolga in 17 čevljev široka. Spodaj pa počiva cerkvica na močnih, širokih kolesih. 12 konj je potreba za prevažanje. Kjer je potrebno imeti službo božjo, se živali odprežejo, vse, kar spada k oprezanji, se odstrani, kolesa se pokrijejo s kameno-barvanimi deskami in kapelica stoji pred nami, kakor da bi bila na dotičnem mestu sezidana.

— **Razpis častnih nagrad.** Vedno glasneje se v novejšem času po javnih glasilih in v literarnih krogih izraža želja, naj bi Matica močneje gojila v svojih društvenih knjigah leposlovje. Da tej želji ustreže ter pospeši razvoj slovenske pripovedne književnosti, razpisuje odbor „Slovenske Matice" i. nova po določilih „Jurčič-Tomšičeve ustanove" 200 goldinarjev častne nagrade izvirni povesti slovenski, obsezajoči naj-

manj 10 tiskovnih pol. Ko bi pa ne došla nobena takšna povest, se razpisujeta tudi dve častni nagradi po 100 gld. dvema izvirnima povestima, obsezajočima najmanj po 5 tiskovnih pol, oziroma dvema daljšima epičnima pesmima, ali pa eni povesti in eni daljši epični pesmi. Spisi, ki poganjajo za častno nagrado, morajo biti takšni, da po obliki in vsebini ustrezajo umetniškim zakonom pripovedne književnosti v obče, poleg tega pa še književnim namenom „Slovenske Matice“ posebej. Pisatelji, katerim se prisodijo častne nagrade, prejmó vrhutega za svoja dela še navadno pisateljsko nagrado, katero plačuje „Slovenska Matica“ vsled § 12. svojega opravilnega reda po 25—40 gld. za tiskovno polo. Rokopise je pošiljati odboru „Slovenske Matice“ do 1. prosinca 1900. Ker hoče odbor s tem razpisom ustreči veliki večini. Matičnih udov ter jim v roke podati lepo zabavno knjigo, pričakuje, da se slovenski pripovedni pisatelji — zlasti priznani slovenski pripovedniki — primerno odzovejo njegovemu pozivu,

V Ljubljani dné 15. sušca 1899.

Fr. Levec, predsednik. E. Lah, tajnik.

Razpošiljava sukna samo zasebnikom.

En odrezek 3·10 *m* dolg zadostno za 1 moško obleko stane samo

gld.	2·80	iz dobre	pristne ovčje volne
»	3·10	» »	
»	4·80	» »	
»	7·50	» fine	
»	8·70	» »	
»	10·50	» finejše	
»	12·40	» angleške	
»	13·95	» grebenčeste	

En odrezek za črno salonsko obleko fl. 10·—

Blago za vrhnje sukne od 3 gld. 25 kr. meter in višje; loden v mičnih barvah 1 odrezek 6 gld. — 1 odrezek 9 gld. 95 kr. — peruvien in dosking, blago za državne in železniške uradnike in sodnijske talarje, najfinejše grebenčasto in ševejot blago, kakor blago za finančne in žandarmerijske uniforme itd., razpošilja po tovarniških cenah kot reelno in solidno dobro znana

sukno-tovarniška zaloga

Kiesel-Amhof v Brnu.

Vzorce pošlje zastonj in poštnine prosto. Pošiljatve po vzorcih
Pozor! P. n. občinstvo so opozori, da se blago veliko ceneje dobi, ako se **naravnost** od nas naroči, kakor pa pri kupcih. Tvrdka **Kiesel-Amhof v Brnu** razpošilja vsako blago po **pravih tovarniških cenah** brez prebitka katerega rabata. (4)

II. izkaz o darilih za Prešernov spomenik:

Prenos	gld.	532·37
dr. Detela Fran c. kr. gim. ravnat. v Rudolfovem	„	4·—
„Triglav“ akad. tehn. društvo v Gradcu, čisti prebitek koncerta prirejenega v „Narodnem domu“ v Celji	„	55·—
Jelenc Tonči in Hromec Ivanka nabrale pri izletu „Gorjanskega Sokola“ v Senčur	„	22·65
Svetec Luka c. kr. notar v Litiji za Stritarjeve pesmi „Prešernov spomenik v Ljubljani“	„	10·—
Schwentner Lavoslav v Ljubljani	„	1·—
Vrhovnik Ivan župnik	„	1·—
Brinšek Ivan v Trnovem	„	3·—
Wester Zalika v Travniku	„	—·35
Sedmošolci v Ljubljani	„	2·50
Gojenke mestne višje dekliške šole v Ljubljani	„	2·20
Zafošnik Ig. odvet. kandidat v Slov. Bistrici	„	—·60
Stamcar Avgust, pristav banke „Slavije“	„	2·10
Gruden Ivan župnik v p. v Ljubljani	„	4·—
Trdina Gregor trgovec z lesom	„	150·—
dr. Hrašovec Juro, odvetnik v Celji	„	5·—
Hrašovec Fran c. kr. okr. sodnik v. p.	„	5·—
Fasan Rudolf, geometer v Tolminu	„	10·—
Ozvatič Fran, dijak v Celovcu	„	5·20
Slavič M. bogoslovec v Mariboru	„	3·50
Januš Vekoslav uradnik banke „Slavije“	„	2·40
Dražil Ivan v Ljubljani	„	5·40
Schwentner Lavoslav v Ljubljani	„	2·—
Dobrovec Josip bogoslovec v Mariboru	„	1·80
skupaj	gld.	831·07

dr. Josip Staré, blagajnik.

Srečkanje neprekliljivo jutri 18. marcija

1. glavni dobitek **100.000** kron
2. glavni dobitek **25.000** kron
3. glavni dobitek **10.000** kron

v gotovini 20% odbitka.

Dunajske srečke à 50 kr.

Priporoča **J. C. Mayer,** menjalnica v Ljubljani.

Loterijske srečke

V Lincu dne 11. marcija t. l.: 11. 79, 24, 78, 16.
V Trstu dne 11. marcija t. l.: 84, 89, 71, 38, 70.
V Pragi dne 15. marcija t. l.: 8, 74, 67, 38, 47.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 6. januvarja 1898. Pšenica 10 gld. 80 kr., rž 8 gld. 50 kr., ječmen 7 gld. — kr., oves 6 gld. 25 kr., ajda 8 gld. 25 kr., proso 7 gld. 75 kr., turšica 5 gld. 65 kr., leča 12 gld. — kr., grah 8 gld. — kr., fižol 10 gld. — kr. Vse cene veljajo za 100 kilog.)

J. Blasnikova tiskarna

v Ljubljani na Bregu št. 12

se priporoča sl. občinstvu v zvršitev vsih tiskarskih del, kot: **knjige, brošure, okrožnice, naslove na pisma, pisma, kuverte, račune, vizitnice, cenike, jedilne liste, programe za veselice, naznanila** (plakate), itd. itd.

Tudi izvršuje edina v Ljubljani **litografiška dela v eni ali večih barvah.**

Vse po najnižji ceni okusno in hitro.

V zalogi ima mnogo **knjig za mladino** ter razne **muzikalije.**

Cenik se pošlje zastonj in poštnine prosto.

Zahvale!

Spoštovani gospod!

Zahvaljam Vas, da sté mi poslali tako izvrstno zdravilo proti kašlju in prsni bolezni. Porabil sem jedno steklenico trpotćevega soka, kašelj in prsna bolezen mi je skoro prenehala. Pošljite mi takoj še tri steklenice Vašega izvrstnega trpotćevega soka, a zraven še tudi 2 zavitka ćaja proti kašlju. Z velespoštovanjem

Vaš hvaležni
JAKOB SUPPAN.
V Divači, 19. oktobra 1897.

Trpotčev sok (Spitzwegerich-Saft), kateri deluje tako izvrstno proti kašlju, prsnim boječinam, hripavati, težkemu dihanju pa tudi za stare bolezni, dobiva se vedno svež v lekarni pri Zrinjskem, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg štev. 20.

Naj pazi vsakdo na varnostno znamka, ker samo tisti trpotčev sok je iz moje lekarne, ki ima na steklenici sliko Nikolaja Šubiča Zrinjskega, hrvatskega bana.

Cena steklenici trpotčevega soka s točnim navodilom je 75 kr.

Razven trpotčevega soka je dobro rabiti proti kašlju tudi planinski čaj.

Cena jednega zavitka planinskega čaja proti kašlju je s točno pošiljatvijo 35 kr.

Oboje se pošilja vsak dan po poštnem povzetju. Kdor pošlje denar naprej, naj doda za poštni list in zabojček še 20 kr.

Lekarna pri Zrinjskem
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg št. 20.

Cénjeni gospod lekárnik!

Pred kratkim časom sem naročil od Vas jedno stéklenico krepilnih švedskih kapljie, naredile so meni in mojim znancem tako dobro, da Vas moram za to dobro zdravilo nájtopleje zahvaliti. Blagovolite mi za moje znance še tri steklenice po 80 kr. po poštnem povzetju poslati.

S spoštovanjem
VID ZANIĆ.
Modruš, dne 26. maja 1898.

Prave krepilne švedske kapljice delujejo izvrstno proti vsem želodčnim bolečinam, popravljajo prebavljenje, čistijo kri, krepijo želodec. Po teh kapljicah izginejo vse želodčne in črevesne bolezni, a dobi se dober apetit.

Paziti je treba na várnostno znamko, ker samo tiste švedške kapljice so iz moje lekarne, ki imajo na steklenici sliko Nikolaja Šubiča Zrinjskega, hrvatskega bana.

Cena jedne steklenice krepilnih švedskih kapljic s točnim navodilom je 80 kr.

Pošilja se vsak dan po poštnem povzetju.

Kdor pošlje denar naprej, naj doda za poštni list in zabojček 20 krajcarjev.

Lekarna k Zrinjskemu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg št. 20.

Naročila, katere znašajo 5 gld. in več, se pošiljajo poštnine prosto.

Zelo spoštovani gospod!

Moja žena je ležala tri mesce vsled trganja in bolečin v kosteh. Precej, ko je začela rabiti Vaše »mazilo proti kostnim bolečinam« je vstala že čez tri dni, in danes hvala Bogu, hodi. Zahvaljajoč se Vam za to izvanredno mazilo ostajam

pokoren sluga
Bartol Lisički.
Strmec pri Stulici, 22. aprila 1898.

Mazilo proti kostnim bolečinam (Fluid) je prav dobro zdravilo proti trganju in zbodanju v kosteh, protinu, bolečinam v križu, proti prehlajenju, pri prepihu i. t. d. Mazilo krepi oslabele žile in krepi stare ljudi, ki trpijo slabost na nogah.

Vsaka steklenica mora imeti varnostno znamko t. j. sliko Nikolaja Šubiča Zrinjskega hrvatskega bana, ker samo tisto mazilo je iz moje lekarne, ki nosi to varnostno znamko na steklenici.

Cena jedne steklenice mazila proti kostnim bolečinam s točnim navodilom je 75 kr.

Pošilja se vsak dan po poštnem povzetju.

Kdor pošlje denar naprej, naj doda za poštni list in zabojček še 20 kr.

Lekarna pri Zrinjskem
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg št. 20.

Odgovorni urednik: Avgust Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.